

PM 2010: RI (Dnr 001-2731/2009)

Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58)

Remiss från Finansdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Som svar på remiss av "Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m." (Ds 2009:58) överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Den svenska mervärdesskattelagen är inte anpassad till EU-rätten vad avser skattskyldighet för ideella föreningar. Europeiska kommissionen anser att den svenska lagstiftningen inte står i överensstämmelse med mervärdesskattedirektivet och har inlett ett fördragsbrottsförfarande mot Sverige.

På uppdrag av Finansdepartementet har därför en översyn gjorts av mervärdesskattereglerna om yrkesmässig verksamhet och uthyrning av verksamhetslokaler samt av behovet av kompenserande åtgärder för den ideella sektorn vid en eventuell förändring av mervärdesskattereglerna. Utredarnas överväganden redovisas i departementspromemorian "Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m." (Ds 2009:58). Stockholms stad har på remiss från Finansdepartementet erhållit promemorian för yttrande.

I utredningen föreslås skattefrihet avseende mervärdesskatt för organisationer med viss inriktning samt undantag för viss angiven verksamhet samt att obligatorisk skattskyldighet ska införas för uthyrning av lokaler. Bostäder ska undantas från skattskyldighet.

Utredningen föreslår att de minsta företagen i landet med en omsättning under 250 000 kronor inte behöver omfattas av mervärdesskattesystemet. Detta innebär att dessa företag inte får avdrag för ingående mervärdesskatt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret uppfattar utredningens förslag som att tomträtter och kolonistugor kommer att omfattas av mervärdesskattesystemet. Kontoret har svårt att se hur dessa kan anses omfattas av begreppet verksamhetslokaler och menar att en särreglering måste ske för tomträtter där en övergångstid på tio år medges.

Stadsledningskontoret anser vidare att förslaget om obligatorisk skattskyldighet för uthyrning av lokaler endast kan tillstyrkas om kommunsektorn erhåller ökad

kompensation enligt förordning om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting.

Mina synpunkter

Svensk lagstiftning kring mervärdesskatt ska givetvis följa mervärdesskattedirektivet, liksom annan lagstiftning harmonierar med EU-rättsliga bestämmelser. Likställighet i medlemsländernas regelverk är av betydelse för den transparens som den europeiska integrationen och den inre marknaden bygger på.

Jag anser dock att vissa frågor i den nu föreliggande departementspromemorian behöver penetreras ytterligare om obligatorisk skattskyldighet ska införas i Sverige. Detta avser inte minst frågan om att belägga tomträttsavgälder med mervärdesskatt. Om obligatorisk skattskyldighet skulle införas vid uthyrning och upplåtelse enligt utredningens förslag kommer all uthyrning utom bostäder att påföras mervärdesskatt. Så som utredningen uttrycker sig förefaller det som att också tomträtter och kolonistugor skulle komma att omfattas av mervärdesskattesystemet, trots att dessa svårigen kan anses inbegripas i begreppet verksamhetslokaler. Precision och avgränsning av vad som ska anses utgöra verksamhetslokaler är därför påkallat.

I Stockholms stad upplåts åtskilliga tusen fastigheter med tomträtt för kommersiella ändamål. Tomträttsavgälden för dessa omförhandlas i regel vart tionde år och i vissa fall vart tjugonde år. Utredningens förslag om en övergångstid på fem år är med hänsyn till avgäldsperiodernas längd alltför kort. För tomträtter vore det välkommet om övergångstiden istället fastställdes till tio år, för att ge tomträttshavarna möjlighet att anpassa sig inom den tidsram som avgäldsperioden normalt medger.

Många av tomträterna i Stockholms stad är bebyggda med blandade verksamheter, det vill säga fastigheter som nyttjas såväl för bostadsändamål som för näringsverksamhet. Det är med föreliggande förslag oklart hur mervärdesskatt på tomträttsavgälden för dessa tomträtter ska beräknas. En rimlig ordning torde vara att tomträtter som i huvudsak nyttjas för bostadsändamål inte beläggs med mervärdesskatt. Jag förordar därför det förslag som stadsledningskontoret framför om en princip som innebär att tomträtter vars yta till 90 procent utgörs av bostadsyta undantas från mervärdesskatt också för den resterande del som utgörs av lokaler.

Avslutningsvis vill jag betona att utredningens förslag om obligatorisk skattskyldighet för lokaler skulle få betydande ekonomiska konsekvenser för Stockholms stad. Detta därför att det i Stockholms stad, liksom i ett flertal andra kommuner, finns ett stort antal fristående skolor vilka kommunen är skyldig att ersätta för deras hyreskostnader. Obligatorisk skattskyldighet för lokaler skulle därför bli ekonomiskt kännbart för kommunsektorn. En förutsättning för införandet av obligatorisk skattskyldighet för lokaler är därför att kommunerna erhåller kompensation enligt ersättningsförordningen. Denna kompensation bör bli föremål för utredning i särskild ordning.

Med undantag för vad som ovan anförts anser jag att departementspromemorians förslag kan tillstyrkas.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Som svar på remiss av "Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m." (Ds 2009:58) överlämnas och återopas denna promemoria.

2. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 11 mars 2010

STEN NORDIN

Bilaga

Departementspromemorian ”Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m.” (Ds 2009:58), del av

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Den svenska mervärdesskattelagen är inte anpassad till EU-rätten vad avser skattskyldighet för ideella föreningar. Europeiska kommissionen, vars uppgift bland annat är att övervaka att medlemsstaterna följer EU-rätten, har i juni 2008 inlett ett fördragsbrottsförfarande mot Sverige. Kommissionen anser att den svenska lagstiftningen inte står i överensstämmelse med mervärdesskattedirektivet.

Möjligheten att söka inträde i det frivilliga mervärdesskattesystemet avseende lokaler har funnits sedan 1979. För att man ska medges inträde krävs att hyresgästen bedriver momspliktig verksamhet eller att hyresgästen är stat eller kommun. Det har länge diskuterats om det ska införas obligatorisk mervärdesskatt på lokaluthyrning oavsett vad hyresgästen har för momsstatus.

På uppdrag av Finansdepartementet har därför en översyn gjorts av mervärdesskattereglerna om yrkesmässig verksamhet och uthyrning av verksamhetslokaler samt av behovet av kompenserande åtgärder för den ideella sektorn vid en eventuell förändring av mervärdesskattereglerna. Utredarnas överväganden redovisas i departementspromemorian ”Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m.” (Ds 2009:58). Stockholms stad har på remiss från Finansdepartementet erhållit promemorian för yttrande.

I utredningen föreslås att det nuvarande systemet med skattefrihet för ideella föreningar tas bort. I dagsläget räknas inte verksamhet som yrkesmässig verksamhet om den ideella föreningen är skattebefriad enligt 7 kap. 7 § första och andra stycket inkomstskattelagen. Denna konstruktion att koppla ideella föreningars skattefrihet till inkomstskattelagen är inte förenlig med EU-rätten.

I förslaget anges att undantag för skattskyldighet kan medges för olika organisationer såsom allmännyttiga ideella föreningar, stiftelser och registrerade trossamfund.

Undantag för skatteplikt inom vissa angivna områden föreslås. Bland dessa undantag återfinns undantag från skatteplikt för tillhandahållanden inom det sociala området. Utredningen anser att det i lagen, i enlighet med direktivet, bör förtydligas vilka organ som ska kunna tillhandahålla undantagen social omsorg. Följande organs verksamhet bör kunna omfattas av undantaget:

- ☐ Offentligrättsliga organ, det vill säga stat, kommun eller landsting.
- ☐ Privaträttsliga subjekt, det vill säga aktiebolag, inbegripet aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning, handelsbolag, enskild firma, ekonomisk förening, om verksamheten bedrivs på uppdrag av det allmänna (upphandling) eller efter ett individuellt biståndsbeslut.
- ☐ Privaträttsliga subjekt som innehar särskilt tillstånd av det allmänna för att bedriva viss social omsorg.
- ☐ Allmännyttiga ideella föreningar, stiftelser eller registrerade trossamfund som har ett socialt ändamål och verksamheten är ett direkt led i främjandet av det sociala ändamålet.

Vidare föreslås undantag från skatteplikt för:

- tillhandahållande av vissa tjänster avseende själavård,
- tillhandahållande av kulturella aktiviteter,
- tillträde till idrottsligt evenemang, samt
- penninginsamlingsevenemang.

De nu angivna undantagen berör inte kommunsektorn som redan i dagsläget är undantagen från dessa aktiviteter.

I utredningen föreslås att ideella organisationer som erhåller lös egendom i gåva endast ska behöva ta ut 6 procent i mervärdesskatt vid försäljning av dessa varor. I dagsläget tar exempelvis Frälsningsarméns butiker inte ut någon mervärdesskatt vid försäljning av skänkta varor.

I utredningen föreslås att obligatorisk skattskyldighet ska införas vid all uthyrning och upplåtelse av lokaler, endast bostäder ska undantas. I dagsläget är huvudregeln att uthyrning av lokaler inte omfattas av mervärdesskattesystemet vilket innebär att mervärdesskatt inte tas ut på hyror. Detta medför att fastighetsägaren inte kan dra av ingående mervärdesskatt på produktionskostnaden eller på kostnader hänförliga till den löpande driften.

Fastighetsägare kan ansöka om frivillig registrering till mervärdesskatt för uthyrning av lokaler. För att Skatteverket ska godta en sådan ansökan krävs det att hyresgästen bedriver skattepliktig verksamhet eller att hyresgästen är stat eller kommun.

Om fastighetsägaren erhåller frivillig registrering till mervärdesskatt så ska mervärdesskatt tas ut på hyrorna. Fastighetsägaren har då rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt på produktionskostnaden samt kostnader hänförliga till den löpande driften.

Införs obligatorisk skattskyldighet vid uthyrning och upplåtelse medför detta att mervärdesskatt kommer att tas ut på exempelvis tomträttsavgälder samt uthyrning av kolonistugor. All uthyrning utom bostäder kommer att påföras mervärdesskatt.

Utredningen föreslår att de minsta företagen i landet med en årlig omsättning understigande 250 000 kronor ska slippa omfattas av mervärdesskattesystemet. Detta medför att dessa företag inte erhåller rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt. Företag med en omsättning under 250 000 kronor ska ha möjlighet att frivilligt ansöka om inträde i mervärdesskattesystemet om de så önskar.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar utredningens förslag att den svenska mervärdesskattelagen måste följa mervärdesskattedirektivet.

Stadsledningskontoret delar utredningens åsikt att frivillig skattskyldighet för lokaluthyrning är ett av de mest komplicerade områdena inom den svenska mervärdesskatterätten, men om obligatorisk skattskyldighet ska införas måste följande frågor bli föremål för ytterligare utredning.

Retroaktiv avdragsrätt

Om ett företag har låtit påbörja byggnation av en kontorsfastighet under 2009 för att sedan börja hyra ut den under 2011 synes enligt utredningens förslag retroaktiv avdragsrätt inte föreligga enligt det nya systemet. Detta betyder om vi har förstått saken rätt att mervärdesskatt som har betalats under 2009 och 2010 inte kan utnyttjas. Att viss del av beloppen kan

utnyttjas genom jämkning kan inte anses som en godtagbar lösning. Någon form av övergångsregel måste införas som medför avdragsrätt i detta fall.

Tomträtter

Stadsledningskontoret ställer sig frågande till om utredningen har haft mandat att föreslå att mervärdesskatt ska tas ut på tomträttsavgälder. I finansdepartementets promemoria "Uppdrag avseende översyn av mervärdesskattereglerna om yrkesmässig verksamhet och uthyrning av verksamhetslokaler" talas det om obligatorisk skatteplikt vid uthyrning av verksamhetslokaler.

Som stadsledningskontoret uppfattar utredningens förslag kommer tomträtter och kolonistugor att omfattas av mervärdesskattesystemet. Stadsledningskontoret har svårt att se hur dessa kan anses omfattas av begreppet verksamhetslokaler.

Stockholms stad har flera tusen fastigheter som upplåts med tomträtt för kommersiellt bruk. Tomträttsavgälden för dessa fastigheter omförhandlas i regel vart tionde år men kan i vissa fall även ske vart tjugonde år.

I utredningen föreslås en övergångstid på fem år. Enligt vår mening måste en särreglering ske för tomträtter där en övergångstid på tio år medges.

På många av stadens tomträtter finns byggnader med blandad verksamhet d.v.s. byggnaden består dels av bostäder, dels av butikslokaler.

Här uppstår frågan hur staden ska ta ut mervärdesskatt i dessa fall. Ska kvadratmeter eller taxeringsvärde läggas till grund vid beräkningen när staden ska ta ut mervärdesskatt på tomträttsavgälden?

Stadsledningskontoret får här föreslå en förenklingsregel:

Om bostadsytan uppgår till minst 90 % av den totala ytan så behöver mervärdesskatt inte tas ut på lokaldelen. En sådan huvudsaklighetsprincip torde enligt vår mening vara förenlig med EU-rätten.

Kompensation

Under rubriken 5.4.5 Konsekvensanalys på sidan 184 behandlas kommuners rätt till ersättning enligt förordning om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting (2005:811).

Inom Stockholms kommun finns ett stort antal friskolor till vilka staden är skyldig att utge ersättning för friskolornas hyreskostnad. Om obligatorisk skattskyldighet införs för lokaler kommer stadens kostnader att öka markant.

Stadsledningskontoret kan endast tillstyrka förslaget om obligatorisk skattskyldighet för lokaler om kommunsektorn erhåller ökad kompensation enligt ersättningsförordningen.

Införandet av obligatorisk skattskyldighet för lokaluthyrning har inget samband med kommissionens fördragsbrottförfarande mot Sverige varför det inte är någon brådska med att införa en lagändring. Frågan om kompensation till kommunsektorn måste bli föremål för utredning i särskild ordning.